

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae Sive Ius Ecclesiasticum

Wiestner, Jacob

Monachii, 1706

II. De Sponsalium Contractu.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62672](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62672)

textum notat Glossa V. *Ne vitum, Gravior est fructus, quem spes productior edit.* Quinta; ut conjugium, priusquam celebretur, à parochis Ecclesiæ publicè & cum interposita temporis intercapedine valeat proponi; ut, si quod obstare videatur, impedimentum opponatur ac probetur, *c. fin. pr. de clandest. despons. & S. Synod. Trident. Sess. 24. cap. 1. V. Cui malo, de Ref. Matrim.* Unde

9. Dubium & quæstio oritur, an Matrimonium contrahi valeat sine præviis sponsalibus; id enim mordicus inficiatur; & hæc illi necessariò præmittenda contendit Harprecht *in Rubr. Instit. de Nuptiis n. 2.* ubi nec casum fingi posse, ait, quò sine prævia conventionione sponsalitia ad ipsum contractum nuptialem perveniatur. Sed malè &, ut cum Tannero *Tom. 4. disp. 8. q. 1. n. 2.* advertit Gobat *Experient. Tract. 10. n. 8.* sine adminiculo Juris aut rationis; cum, si Titius, in extremo vitæ articulo constitutus, coram proprio parochio & duobus tribusve testibus Bertham concubinam ducat, Matrimonium inter eos validum sit & antè susceptæ proles legitimè evadant, *c. 1. & c. Tanta 6. Qui filii legitimi.* Idem extra articulum illum illicitè quidem, sed tamen validè iniret Titius, si eodem parochio & testibus præsentibus per verba de præsentem concubinam aliãve mulierem solutam in suam & hæc ipsum in suum acciperet; quòd prævia pactio sponsalitia & ipsa etiam denuntiationum solennitas omiſsa ad Matrimonii valorem ac substantiam non pertineat, ut *Tit. 3. n. 5.* statuatur. Quin, si absque prævia pactioe & obligatione sponsalitiã, solòque Matrimonii ineundi proposito ter publicè denuntiatio, id in Ecclesiã facie contraheretur, contra Juris prohibitionem nihil agi videretur; cum hujusmodi contractus neque *can. Institutum cit.*

neque *cap. 1. cit. V. Cui malo,* reprobetur. Illò quidem; quia eò S. Synodus Matrimonia contrahenda denuntiari præcipit, quin eis sponsalitiã pactioem jubeat præmitti. Illò verò; quia sponsas quidem pactas non protinus tradit, ait: non etiam, eas sine pactioe & obligatione solòque animi proposito destinatas & denuntiatas ex intervallo duci, vetat.

ARTICULUS II.

De Sponsalium Contractu.

SUMMARIUM.

10. Sponsalia sunt futurarum nuptiarum promissio.
 11. Qua esse debet I. Deliberata.
 12. Irrita sunt sponsalia inita ab infante, amente &c.
 13. Et ab errante circa personam secum contrahentem.
 14. Amore, irã &c. impellentibus contracta,
 15. Et metu extorta Jure subsistunt.
 16. II. Eadem promissio esse debet Vera, non ficta.
 17. Valida sunt sponsalia inita sine animo implendi:
 18. Non etiam contracta sine animo se obligandi:
 19. Nisi puella defloratio accedat.
 20. Sub ficta promissione defloratam ducendi obligatio non semper datur in interno:
 21. Etsi in externo foro semper imponatur.
 22. III. Certa & determinata.
 23. Sponsalia non inducuntur promissione facta uni ex tribus Sororibus:
24. Nisi

24. Nisi promittens unam ex iis carnaliter cognoscat.
 25. Vel unius electionem habeat pater.
 26. IV. Mutua seu reciproca.
 27. Ad nuptias obligari quis solus potest.
 28. Quae tamen obligatio verè sponsalitia non est.
 29. V. Expressa.
 30. Per verba formalia aut virtualia.
 31. Non solum excludentia nuptias cum alia.
 32. Neque consensum in eas cum aliqua de praesenti.
 33. Sed de futuro contrabendas exprimentia.
 34. Verbis, Nullam ducam Nisi vel Praeter te non absoluta.
 35. Sed conditionata sponsalia inducuntur.
 36. In dubio de valore, contra sponsalia.
 37. Et pro Matrimonio est pronuntian- dum.
 38. Annulli traditione sponsalia non semper, aliquando tamen ineun- tur.
 39. Adnuptiarum obligationem tacens eas non promittit.
 40. Parentes sponsalia ineunt nomine liberorum praesentium.
 41. Imò & absentium: si de initis mo- niti non contradicant.
 42. Tutores & cognati mandatum ha- bentes.
 43. Non etiam sine isto ea ineunt.
 44. VI. Acceptata à promissario.
 45. Quò promissionem non acceptante,
 46. Et repromittente sponsalitia obliga- tio non nascitur.
 47. Verba in sponsalibus accipienda sunt secundum usum communem.
 48. Nisi constet de intentione contraben- tis.

49. Quò non consentiente, quibuscun- que verbis sponsalia non indu- cuntur.

50. Valida sunt sponsalia clandestina.

Sponsalia strictè accepta, sive de fu- turo, secundum Florentinum sunt **10.** Mentio & repromissio nuptiarum: quam JCTI. definitionem secutus Nicolaus I. Sponsalia Futurarum nuptia- rum promissa foedera vocat *can. Nostrates 3. pr. 30. q. 5.* sive mutuum illa contra- hentium utriusque promissionem, ut ver- bis *Foedera & Repromissio* satis insinuat; cum *Foedus* duorum saltem in idem placi- tum & mutuum consensum exposcat & *Repromissio* ex propria sua significatione reciprocam sive mutuum promissionem denotet, Covarruvias de *Sponsal. p. 1. cap. 1. n. 2.* atque idcirco fortassis futurarum mentio repromissioque & foedera non *Sponsale* in singulari, sed in plurali nume- ro *Sponsalia* dicta sint; quòd reciproco duorum consensu constent. Sunt ergo Mutua & reciproca promissio futuri ma- trimonii, ut ea cum Valentia *Disp. 10. ge- nerali q. 2. p. 1.* & Laiman *Lib. 5. tract. 10. p. 3. cap. 1. n. 1.* definit Palao *Tract. 28. disp. 1. p. 1. n. 5.* Ea autem pro- missio, ut marem inter ac foeminam ullo Jure non impeditis obligationem Spon- salitiam inducat, esse debet

Primò, Deliberata, hoc est, facta **11.** cum advertentia rationis & libertate, quae requiritur & sufficit ad mortaliter pec- candum, Navarrus *Manual. cap. 18. n. 7.* Molina *Tract. 2. de J. & J. disp. 267. n. 1.* Guttierrez de *Matrim. cap. 7. n. 6.* & Saan- chez *Lib. 1. de Matrim. disp. 8. n. 5.* cum Joan. Andr. in *c. Dudum 20. de Convers. conjug. n. 20.* Anchorano in *c. cit. n. 10.* Alexand. de Nevo in *c. Sicut 13. de Jure- jurando n. 18.* & Sylvestro *V. Votum 2. n. 13.* ejusmodi deliberationem exigenti- bus ad

A ;

bus ad

bus ad quamcunque promissionem homini factam; cum enim ejusmodi deliberatio requiratur & sufficiat, ut quis obligetur Diabolo, sufficit & necessaria erit, ut quis obligetur Homini & Deo, Glossa in *can. Mulier 14. V. Eodem 32. q. 2.* Ratio solida est; quia Sponsalia sunt actus humanus, qui esse debet voluntarius ac liber: inducuntque obligationem gravem, & ad sui impletionem adstringentem sub peccato mortali. Unde

12. Infertur primò, invalida esse sponsalia inita ante septennium saltem, si aetatem istam non antevertat usus rationis, *c. Litteras 4. c. Accessit 5. & c. Ad dissolvendum 13. de Sponsal. impub.* contracta in somno, ebrietate, amentia, furore, *arg. c. Dilectus 24.* propter defectum usus rationis & ab isto pendens libertatis ac legitimi consensûs: uti etiam per vim absolutam extorta; quia voluntaria & libera ac proinde actus humanus non sunt.

Neque obstat *can. Neque furiosus 32. q. 7.* in cujus sine habetur furiosos, si matrimonium contraxerint, non separandos, manifestò indicio valoris; cum invalidè contrahentes indubitatè sint separandi; quia ejusdem *can. pr.* disertè asseritur, matrimonium à furiosis contrahi non posse; quòd, ut *ibi* Glossa ait, non possint consentire. Unde posteriora verba exaudienda sunt de furiosis, qui matrimonium inierunt, dum essent sanæ mentis; cum enim illius vinculum furor & amentia superveniens non dissolvat, eos propterea separari meritò vetuit Papa Fabianus. Ita Covarruvias *de Sponsal. p. & cap. 2. n. 8. & in cit. can. Barbosa n. 2.*

13. Infertur secundò, invalida etiam esse sponsalia contracta errore circa substantiam personæ, aut etiam circa qualitatem, in illius individuum seu substantiam redundantem, propter defectum consensûs, quem hujusmodi error tollit *l. Si per*

errorem 15. ff. de Jurisdic. omn. jud. & l. Non idcirco 9. C. de J. & F. J. Quæ de re sermo redibit *n. 207.*

Infertur contrà tertio, regulariter 14. valida esse, quæ irâ, amore aliæ simili passione impellente sunt contracta; quia tales animi affectiones communiter hominem non ita perturbant, ut ipsi rationis usum & voluntatis libertatem non relinquunt, quominus peccatum mortale committere, ac proinde etiam sponsalia contrahere possit, Navarrus *cit. n. 7.* Sanchez *cit. Lib. 1. disp. 8. n. 10.* & Perez *Disp. 1. de Matrim. f. 3. n. 8.*

Neque adverteatur; quòd calore iracundiæ factum aut dictum, ratum aliter non habeatur, quam si sedatâ irâ perseverantia apparuerit, *can. Si quis iratus, 2. q. 3. can. Divortium 21. de Penit. dist. 1. & l. Quidquid 48. ff. de R. J.* Quia imprimis postremæ hujus aliarumque legum Civilium dispositio non admodum attenditur in materia sponsalium ac Matrimoniorum; quia hæc spirituali, secundum Trident. *Sess. 24. de Sacrament. Matrim. can. 1.* & Ecclesiasticæ potestati reservata est, *Sess. cit. can. 12. c. fin. de Secund. Nupt. & Novell. 83. cap. 1. §. Neque enim volumus,* Panormit. *in c. fin. cit. n. 2.* & multis relatis Martha *de Jurisdic. p. 2. cap. 8. n. 5.* Deinde; quia *cit. textus* de calore iracundiæ, rationis advertentiam adimente & ad mortaliter peccandum non sufficiente, exaudit Sanchez *cit. disp. 8. n. 11.* Demum; quia *can. Divortium cit.* eique consonâ *Civili l. 3. ff. de Divortis* aliud non statuitur, quam ratum habendum non esse divortium mulieris à marito recedentis, si perseverantia desit; quòd, istâ deficiente, non seriâ & verâ divertendi, sed solummodo animi commotionem & iram contestandi intentione recessisse, ob specialem matrimonii favorem præsumatur, Glossa *can. cit.* Quam specialem

specialem dispositionem ad sponsalium & matrimonialem contractum, ex ira a-liave simili animi affectione initum, quando, ut ordinariè contingit, rationis advertentiam non adimunt, non extendendam, rectè monet *cit. Perez n. 12.*

15. Infertur quartò, valore etiam non destitui sponsalia metu injustè incusso extorta, *arg. can. Inter cetera, 22. q. 4.* quòd rationis advertentiam & libertatem voluntatis etiam metus non tollat; cum co-acta voluntas sit voluntas, *l. Si mulier 21. §. 5. ff. Quod metùs causâ gest.* sufficiens ad mortaliter peccandum, secundùm *can. Merito, 15. q. 4.* Qua de re plenius agitur à n. 210.

16. Secundò, promissio sponsalitia esse debet Vera: nec sufficit Ficta, qualis esse potest vel; quòd contrahens promissione quidem se obligandi, sed eam non implendi animum habeat: vel; quòd non habeat animum promittendi, seque obligandi voluntatem. Et

17. Priori quidem modò, sive animò se obligandi, sed sine animo exequendi, factam matrimonii promissionem verè sponsalitam & obligatoriam esse, convenit inter DD. licet ita promittens peccet; cum se ad aliquid faciendum obligans, sicut ad executionem, sic etiam ad habendam exequendi voluntatem obligetur, Sanchez *Lib. 1. disp. 9. n. 2.* & Pontius *Lib. 12. de Matrim. cap. 2. n. 5.*

18. Posteriori autem modò fictà, sive animò se non obligandi factà promissione sponsalia induci, cum *cit. Sanchez n. 5.* meritò negant Lessius *Lib. 2. de J. & J. cap. 18. n. 5.* & Coninck *de Matrim. disp. 21. dub. 2. n. 7.* eà per moti ratione; quòd sponsalia sint mutua promissio futuri matrimonii, *can. Nosstrates 30. q. 5. & l. 1. ff. de Sponsal. & contrahantur voluntate atque consensu, l. Nuptias 30. ff. de R. J.* promissio autem, quæ consensu & voluntate

contrahitur sine animo promittendi, & iste sine animo se obligandi, dari non potest. Confirmatur imprimis; quia sponsalia sunt lex privata, quam sibi promittens ipse imponit: ad legem autem necessaria est voluntas obligandi in eo, qui eam imponit, ut ostendit Suarez *de LL. Lib. 1. cap. 4. n. 8.* Deinde; quia, sicut voluntas se non obligandi ad actus conjugales ex se aptos ad generationem proliis substantiæ matrimonii, ita substantiæ sponsalium contraria est voluntas se non obligandi ad contrahendum matrimonium; ac proinde, sicut illa matrimonium *c. fin. de Condit. apposit.* ita hæc sponsalia irritabit. Et demum; quia actus agentium non operantur ultra intentionem eorum, *l. Non omnia, 19. ff. Si certum pec. l. In agris 16. ff. de Acquir. rer. dom. Et. l. Cum eale 72. §. fin. ff. de Condit. & demonstr.* ac proinde promissio non porrigetur ultra promittentis intentionem. Unde

Infertur, eum, qui puellæ matrimonium solis verbis vel aliis signis externis, sine animo & intentione ad id cum ipsa contrahendum se obligandi, promittit, licet dolosò & perniciosò mendaciò graviter peccet, & illi pro injurià satisfactionem, & damni, si quod ex deceptione patitur, resarcitionem exhibere teneatur, ad nuptias tamen cum ea celebrandas propter defectum consensûs in conscientia non obligari extra casum, quòd ei satisfieri & illatum damnum resarciri aliter, quàm contractò matrimonio, non potest, ut cum *cit. DD. & Molina de J. & J. tract. 2. disp. 352.* sustinet *cit. Laiman p. 1. cap. 1. n. 10.* Hinc tamen

19. Non levis momenti dubium oritur de eo, qui sub spe matrimonii fictè promissi virginem defloravit. Quem, si fictio seu fallax animus promittentis, ob nimiam inæqualitatem conditionis vel ex aliis

ex aliis circumstantiis adverti facile potuit, ad eam ducendam non teneri, cum S. Thoma 4. dist. 28. q. unica, art. 2. ad 47. facile concedunt plerique; quod fraudi videatur consensisse.

Casu autem, quò fictio facile deprehendi non potuit, ad quid deflorans obligetur, dubium & controversia est inter D. D. & Pontius quidem Lib. 1. cap. 2. n. 7 & 14. ac Sanchez disp. 10. n. 3. cum D. Thoma in 4. dist. 28. q. unic. art. 2. Sylvestro V. Luxuria, n. 5. Navarro Manual. cap. 16. n. 18. & aliis præsertim antiquioribus D. D. eum determinatè obligant ad defloratam ducendam; quòd ita deflorans copulam à puella non aliter acceptet, quàm sub conditione nuptiarum oblaturam, atque idcirco ad has obligetur; celebrasse enim videtur contractum innominatum, *Do, ut des, vel Facio, ut facias*: ad cuius impletionem ab uno factam alter quoque tenetur; & quod cit. Laiman. addit, compelli debet ac solet in Foro externo. Ita isti & probabiliter omnino.

20. At probabilitate majori cum Barthol. de Ledesma de Matrim. dub. 19. & aliis maximè RR. Bonacina de Sacram. Matrim. q. 1. p. 2. n. 9. & Perez Disp. 2. de Matrim. s. 4. n. 3. eum satisfacere, si constitutà ei vel auctà dote suppleat defectum deflorationis: ad ducendam autem defloratam eum tum demum obligari existimant, cum dotem constituere vel augere aliàve ratione damna, ex defloratione secuta, nequit refarcire. Ratio est; quia vel ad ducendam eam determinatè obligatur ex Promissione, ut contendit Pontius, vel ratione Damni, ut vult Sanchez? Non ratione Promissionis; quia hæc ponitur fuisse ficta: ex ficta autem promissione per se non nascitur obligatio implendi promissionem, præsertim sponsaliciam, quæ exigit consensum, arg. 1. Nuptias cit. qui cum in proposito casu de-

ficiat, copula revera non est acceptata sub conditione, sub qua est oblata; hòc ipsò enim; quòd promissio fuerit ficta, consensus deficit in conditionem. Neque ratione Damni illati; quia hoc constitutà vel auctà dote aut alià ratione refarciri potest; ac proinde hòc factò matrimonii ineundi obligatio cessat.

Neque obstat; quòd ad matrimonium cum deflorata compelli debeat & solet in Foro externo; quia, ut prætermittam; quòd in hoc Foro ad matrimonium ineundum compelli etiam solet, qui id fictè promissit sine defloratione: quem ad id ineundum non adstringit Sanchez disp. 9. cit. n. 5. Ut, inquam, hoc prætermittam, eò ipsò; quòd consensus sèque obligandi voluntas interna soli Deo humanorum cordium scrutatori reservata sit, o. Sicut tuus 33. & c. Tua nos 34. de Simonia: homini autem de illa constare aliter non possit, quàm ex signis externis & præcipuè ex verbis, l. Non figura 38. ff. de O. & A. in Foro humano sive externo, qui verbis aliquid promittit, promittendi sèque obligandi animum & consensum voluntatis internum habuisse, præsumitur, l. Labeo 7. §. 2. ff. de Suppell. legat. & l. Generaliter 13. C. de Non numer. pecun. Menochius de Presumpt. Lib. 1. q. 22. & ex hac præsumptione, quod verbis se spondidisse, fatetur aut convincitur, exigente Iustitià, cogitur adimplere.

22. Tertio, eadem promissio respicere debet Personam Certam ac determinatam, Gutierrez de Matrim. cap. 16. & Bonacina cit. q. p. 3. n. 2. Ratio est; quia sponsalia sunt via ad matrimonium & quædam istius inchoatio: & propterea, sicut hoc, sic etiam ipsa verè & perfectè contrahi non possunt, nisi cum una eaque certa ac determinata scemina aut viro, præsertim; cum ex veris & perfectis sponsalibus oriatur impedimentum Publicæ honestatis

honestatis, *can. Si quis uxorem 14. can. Si quis desponsaverit 15. can. Quidam 31. Sc. 27. q. 2.* quod ex incertis, ut sunt, quæ certam & determinatam personam non respiciunt, non nati, à Bonifacio VIII. decisum est *c. Unico in 6.* Unde

23. Infertur, vera & perfecta sponsalia non contrahi mutuâ promissione, quâ Titius se unam ex tribus sororibus ducturum, & vicissim hæc, ex se unam, quam eligeret, ipsi nupturam, pollicentur: licet tali promissione Titius ad unam ex ipsis eligendam, & vicissim electa ad matrimonium cum ipso ineundum obligetur: eaque electione sponsalia certa reddantur ac perficiantur; ut publicæ honestatis impedimentum inducatur, *citt. Sanchez disp. 26. n. 6. & Perez disp. 4. f. 5. n. 4.* Ubi

24. Dubium est, an ejusmodi promissio certa & verè sponsalitia evadat per copulam carnalem, cum illarum una supervenientem. quod *citt. Sanchez disp. 26. n. 12. &* præter alios eum secutos, etiam Barbosa in *c. Ex literis 10. n. 7. in fine* negant, quantumvis, ante Matrimonii clandestini irritationem, à Concilio Tridentino *Sess. 24. cap. 1. de Reformat. matrim.* inductam, copula, ejusmodi promissione, tanquam conditionatis sponsalibus, supervenienti, vim tribuerint matrimonii inducendi; quòd eo tempore ex maritali potius quàm fornicario affectu profecta præsumeretur, *c. Is, qui fidem 30.* Rationem reddunt; quòd post memoratum Concilium affectus fornicarius ab ejusmodi copula nequeat excludi. Sed, esto hujusmodi affectus hodie semper absit, cum eo tamen unam eligendi, & cognitam cæteris præferendi animus conjunctus esse, merito præsumitur; quòd per copulam, cum una ex tribus sororibus habitam, factus sit duarum aliarum affinis, ac proinde inhabilis ad matrimo-

nium cum alia, quàm cum cognita contrahendum. Confirmatur; quia ejusmodi puella non aliter, quàm sub spe suæ electionis ita determinandæ, usum corporis concessisse: & Titius eum, sicut concessus est, exegisse, videtur, ut cum Sylvestro *P. Matrimonium 2. n. 11. & Coninck disp. 21. dub. 2. n. 16. docet cit. Rebel. de Oblig. Justit. Lib. 4. q. 4. n. 6. & Perez cit. f. 5. n. 18.* idem sentiens de casu, quò puellæ illæ cognatæ non essent; quòd, si de contraria voluntate non confleret, eam quam carnaliter cognovit, Titius elegisse & aliis prætulisse: & hæc sui corporis usum ei non aliter quàm ineundi matrimonii ita electi intuitu ac spe concessisse, præsumatur.

Aliud esset, si Titius, se ex tribus 25. sororibus unam, quam earum pater daturus esset, & pater se ex ipsis unam daturum, consentientibus filiabus, promississet; tali enim casu pater ei neque carnaliter cognitam, neque ex duabus reliquis aliquam dare teneretur. Non cognitam; quia ad hanc dandam (saltem, si cum ea Titius sponsalia absoluta non contraxit) pater non obligatur ex promissione; cum ex ista ipsi liberum sit, quàm ex tribus dare velit: eaque libertate & quàm velit, dandi optione delictò Titii non est privatus; ne iste ex delictò suo commodum reportet, contra *Reg. Non fraudantur 134. §. 1. ff. de R. J. &* pater incommodum patiat, contra *Regulam l. Sancimus 22. C. de Puniis.* Non aliam, sive ex duabus reliquis unam; quia istarum aliquam ducere, propter affinitatis impedimentum, ortum ex fornicatione cum earum sorore, Titius non potest, per *can. cit. laudati Sanchez disp. 26. n. 4. Perez disp. 5. f. 4. n. 8. &* Bonacina *p. 3. n. 5.*

Quartò, sponsalitia promissio esse 26. debet Mutua seu reciproca; cum sponsalia mentio & repromissio, *l. 1. ff. de Sponsal. sive*

sal. sive mutua promissio sint futuri matrimonii, secundum eorum definitionem traditam n. 10. Unde casu, quò Titius, animò se obligandi ad Nuptias, Berthæ promittit matrimonium, ista autem hoc non repromittit, sponsalia non contrahi & ineundi cum altero matrimonii obligationem ex parte neutrius induci, cum Navarro Manual. cap. 22. n. 25. docent cit. Henriquez Lib. 11. cap. 13. n. 2. & Molina disp. 263. n. 11. & cit. Sanchez disp. 9. n. 4. Neque id immeritò; quia sic ejusmodi obligationem non contrahit Berthæ; cum nihil repromiserit; neque etiam Titius; quia non intendisse censetur, subire obligationem aliam, quàm contradùs sponsalitiù, ex natura sua reciprocam ac mutuam; ab eoque facta promissio non operatur ultra ejus intentionem, l. Non omnia cit. & c. fin. de Præbend. Hinc tamen

27. Dubium oritur, an v.g. Titius Berthæ obligari nequeat, quin vicissim ista ipsi obligetur. Non posse, cum Vasquez disp. 4. de Matrim. cap. 3. contendit Pontius Lib. 12. cap. 4. n. 2. contra cit. Sanchez disp. 9. n. 12. & suadetur ratione; quòd, sicut matrimonium, sic & sponsalia juxta dicta sint contractus mutuus & obligationem reciprocam inducant; sicut enim Berthæ jus in corpus suum Titius actu tradere non potest, quin vicissim suum corpus Titio actu tradat Berthæ, sic ex parte Titii non potest dari obligatio tradendi jus in corpus suum, respiciens Bertham, quin vicissim etiam ex parte istius detur obligatio in corpus suum jus Titio tradendi; inde certè sponsalia, in principio claudicare non posse, dicuntur.

28. Sed, esto dari nequeat hujusmodi obligatio sponsalitia vel Matrimonialis, sicut dari nequit venditio equi, quin, sicut venditor ad traditionem equi, sic etiam emptor ad solutionem pretii obligetur,

propter naturam contractuum reciprocorum, inducentium mutuam obligationem: non apparet tamen, cur Titius simplici & gratuita promissione se obligare nequeat ad ducendam Bertham, si ista velit, quin vicissim velit, istam ad matrimonium secum ineundum esse obligatam; cum ita se obligare quis valeat ad equum suum alteri vendendum vel cum ejus equo permutandum, quin vicissim iste ad illum emendum aut permutationem admittendam sit obligatus. Ita cum cit. Sanchez & Gutierrez cap. 5. à n. 1. contra Pontium sentiunt cit. Laiman p. 5. cap. 1. n. 2. Bonacina g. 1. cit. p. 1. n. 7. & Perez disp. 1. f. 10. n. 2.

Quintò, sponsalitia promissio debet esse Expressa sive externa & non mere interna, secundum D. Thomam 2. 2. q. 88. art. 1. & communem sensum DD. aliorum. Ratio est; quia dirigenda est ad alterum, à quo ipsa intelligi acceptarique, & repromissio fieri debet: & non potest, nisi exprimat & intelligatur.

Exprimi autem promissio interna potest per verba, non solum formalia, sed virtualia quoque; ut sunt scriptura, nutus, aliæque signa externa, consensum in matrimonium contrahendum sufficienter manifestantia per se vel per alium, ut clarè desumitur ex c. Cum apud 23. & c. Tue 25. ubi matrimonium, ac proinde etiam ei prævia sponsalia, contrahi posse, dicitur à mutis & surdis: imò etiam ab absentibus, per internuntium vel procuratorem, c. fin. de Procurat. in 6. Ratio est; quia ex una, de Jure Civili per verba solum virtualia & per epistolam, internuntium &c. Sponsalia contrahi potuerunt, l. fin. ff. de Sponsal. ex altera verò parte, in iis neque à Christo Domino, neque ab Ecclesia mutata quòd hoc est natura contractus Civiles, cit. Perez disp. 4. f. 5. n. 1. & Gobat Experient. Traçt. 10. n. 44.

Porro

31. Porro verba, quaecumque sint, esse debent non merè Negativa: cuiusmodi forent Titii, si Berthæ, ad Sponsalium contractum invitanti, reponeret, *Nunquam cum alia matrimonium contraham*; quia ista verificari possunt cum Bertha non contrahendo: uti & verba, *Non ducam aliam à te*, quæ tamen, etsi ad matrimonium non obligent, obligant tamen ad Bertham cuiuscumque alteri præferendam casu, quò Titius aliquam esse ducturus, ut, aliis DD. relatis, tradit *citr. Sanchez disp. 19. n. 1.*
32. Neque etiam ita Affirmativa; ut ipsi mutua traditio juris in corpus suum de præsentis significetur, ut sunt, *Ex nunc eris mea uxor: Ab hoc tempore te conjugem habebo: Accipio te in uxorem: Accipio te in meam vel meam*; quia his & aliis ejus significationis verbis contrahitur ipsum matrimonium, *can. Si quis Divinis 9. junctâ Glossâ V. Habiturum, 30. q. 5. c. Ex parte 9. c. Sicut 22. c. Si inter virum 31. hâc Rubr. & c. 1. de Sponsa duor.*
33. Sed talia, quibus spectatò usu & consuetudine locorum, in quibus sponsalia ineuntur, promittentes se ad suorum corporum traditionem in posterum faciendam obligare significantur: ut sunt, *Contraham tecum Matrimonium, Ducam te in conjugem: Accipiam te in meam &c. c. De illis 5. c. Si inter &c. 1. citr.* Hac satis certa.
34. Dubium autem primò est de verbis, *Nullam ducam præter vel nisi te*; his enim sponsalia iniri, cum Anton. de Butrio *in c. Ex parte cit. n. 10. & Panormit. ibid. n. 8.* existimant Sylvester *V. Matrimonium 2. n. 10. dicto 4. Rosella V. Eodem 3. n. 4. & Menochius Lib. 3. præsumpt. 3. n. 8.* Moventur; quòd dictio *Nisi* ex sua natura semper contradicat præcedentibus: & propterea, sicut, quando oratio Affirmativa præcedit, ut, cum dico, *Omnes cur-*

runt, nisi Petrus, ipsa negat: ita, quando præcedit oratio Negativa, ut, cum dico, *Nullus currit, nisi Petrus*, ipsa affirmat, juxta *l. Actione 4. C. de Transact. & Interpp. ibi*, aliòsque DD. apud Barbosam *Usufreq. Dist. 217. n. 5.* eandem vim ac sensum particula *Præter* tribuentem *Dist. 279. n. 4.* Cum ergò in propositione *Nullam nisi vel præter te*, dictiones *Nisi & Præter* præcedat oratio Negativa, ipsæ affirmabunt, & promissionem obligationemque sponsalitiã inducent.

Verùm, quia dictio *Nisi* interdum, præsertim ad futurum tempus relata, conditionalis est, ut idem Barbosa *Dist. 217. cit. n. 9.* observat & clarè patet *arg. l. Si sterilis 21. §. 5. ff. de Action. Empti*; quã dicitur, si quis alteri fundum ita vendat, ut nulli alii, quàm sibi vendat, ex vendito Actionem tum demum dari, si alii vendiderit: & ex *l. Titia 59. §. fin. ff. de Manumiss. Testamento ibi, Onesiphore nisi*, hoc est, si diligenter rationes reddideris, ne liber esto. Quia, inquam, particula *Nisi* & quæ ejusdem cum ipsa significationis sunt, conditionales sæpe sunt, mihi magis arridet doctrina Alexand. de Nevo *in c. Ex parte cit. n. 31. Covarruvia p. 2. de Sponsal. cap. 4. §. 1. n. 8. Henriquez Lib. 11. cap. 12. n. 7. cit. Sanchez disp. 19. n. 5.* & aliorum, apud hunc asserentium, verbis propositis non contrahi sponsalia absoluta, sed obligationem Conditionalem, hanc ducendi, si aliquam ducere velit: vel Disiunctivam, hanc vel nullam ducendi. Ratio hujus doctrinæ ea est; quòd in dubio de valore sponsalium favendum sit contrahentium libertati; cum in dubio, quando Jure aliud dispositum non est, non facilè inducenda sit obligatio, *arg. l. Arrianus 47. ff. de O. & A.* præsertim ad contrahenda matrimonia: quæ cum coacta sunt, difficiles solent existus frequenter habere, *c. Requisite. 17. in fin.*

36. Neque contrarium evincit; quòd in dubio de matrimonio, non contrahentium libertati, sed valori & conservatiõni matrimonii favendum, *c. fin. de Sent. & re judic.* & pro ipso pronuntiatum sit, *c. Si quis, 33. q. 1. & c. Continebatur 6. de Desponsat. Impub.* Ergo etiam favendum ac pronuntiandum est pro sponsalibus; cum ad ista à matrimonio argumentum rectè ducatur, *l. Oratio 16. ff. de Sponsal.* Non, inquam, in dubio pro Sponsalibus pronuntiandum, hoc evincit; quia argumento *l. Oratio cit.* hac in re locus non est; quòd alia sponsalium ratio sit, alia
37. matrimonii; cum, si in dubio matrimoniali standum pro contrahentium libertate & istius favore matrimonium pro nullo habendum foret, sæpe non solum læderetur jus unius partis contrahentis, sicut contingere potest in sponsalibus; sed insuper gravissima, eaque multiplex & continuata injuria inferretur ipsi Sacramento matrimonii, partim; quòd hoc, quantumvis sæpe reipsa validè initum, & ita initum consummatumque omnino insolubile sit, *Matth. 19. v. 6.* tamen dissolveretur: partim verò; quòd conjugum uterque novas, & in speciem quidem validas, sed reipsa adulterinas, nuptias celebraret cum alio, cum eoque in perpetua turpitudine viveret. Ut nihil dicam de scrupulis & perplexitatibus conscientiarum, quas hujusmodi matrimoniorum usus: & de incommodis, quæ proliis ex priori, & favore libertatis dissoluto, matrimonio procreata educatio asserre solet: quorum malorum nulli obnoxia est sententia libertati favens in dubio sponsalium, & istorum validè initorum dissolutio, ut cum Rebello *p. 2. de Oblig. Jusit. lib. 4. quest. 3. n. 9.* rectè ponderat Diana *part. 10. tract. 13. resol. 19.*
38. Dubium secundo est de annulli traditione & receptione sive, ut vocari solet,

Subarrhatione: quæ, licet ex se sit signum omnino æquivocum & insufficiens ad matrimonium vel sponsalia significanda; cum ex aliis, & amoris etiam inhonesti causa à concubinariis fieri possit, ut cum Panormit. *in c. fin. de Despons. impub. n. 7.* & Menochio *Lib. 3. presumpt. 2. à n. 1.* observat *cit.* Sanchez *disp. 22. n. 1.* nihilominus, quando vel ex verbis aut aliis signis tradentis, vel ex aliis circumstantiis, v.g. quando in ipso tractatu de matrimonio incedunt inter sponfos, eorumve parentes & amicos instituto sit, in pluribus locis mutæ promissionis matrimonii signum est ex consuetudine: quæ, & similes circumstantiæ, in quibus ea traditio receptioque, uti & mutua manuum potrectio, missio jocalium &c. fit, hæc in re præcipue sunt attendendæ, *arg. c. Ex literis 7. & l. Semper 34. ff. de R. J.* Ita cum *cit.* DD. Palao *disp. 1. cit. p. 4. n. 10.* Dicastillo *Disp. 1. de Matrim. dub. 8. n. 147.* & Gobat *Tract. cit. n. 72.*

Dubium est tertio de taciturnitate: 39. quæ sponsalia contracta non cenferi casu, quò Bertha v.g. ad matrimonii promissionem, à Titio sibi factam, omnino tacet, facile convenit inter DD. Ratio est; quia in iis, quæ præjudicium asserre possunt, pro signo consensûs taciturnitas non habetur: nisi, quando tacens, si dissentiat, loqui tenetur, ut *arg. l. Filius familias 8. §. 1. ff. de Procurat. cum Dino in Reg. Qui tacet 44. in 6. n. 3.* & Covarruvia *Practic. cap. 15. n. 5. V. Deinde* docent duo Barbozæ, Petrus *in l. Que doris 33. ff. Solutio matrim. n. 153. & 164.* Augustinus *Ulsufreq. Axiomat. 217. n. 3.* Contrà inter eosdem convenit, ab eadem Bertha, in sponsalia consensum præstitum Jure præsumi casu, quò illa, nomine ipsius præsentis ac tacentis, contrahunt ejus parentes, ut à Bonifacio VIII. *c. Unico §. fin. de Despons. Impub. in 6.* diserte decisum & ratio est; quòd ex

40.

quodd ex una, cum parentes liberos suos naturaliter valde, & sæpe plus quam se ipsos diligant, *l. Isti 8. §. fin. 3. ff. Quod metus causa*, his optime consulere præsumantur, *arg. l. Nec in ea 22. §. 4. ff. Ad L. Jul. de Adult. ex altera parte verò, liberi casu, quò hujusmodi sui desponsationi non consentiunt, mentem suam explicare teneantur; ne parentum dicta & acta contemnere videantur; & propterea, quando tacent, eaque sibi dupliciter non exprimunt, præsumantur consentire, *arg. Reg. Qui tacer cit. Sanchez Lib. 1. disp. 23. v. 3. & Palao cit. p. 4. n. 12. ubi ex communi aliorum sensu advertit §. fin. cit. dispositionem aequè procedere in matre, quam in patre, nomine filii aut filiae præsentis sponsalia contrahente; cum §. cit. dispositio fundetur in amore, qui ardentior esse solet in matre: & nomine Parentis, quò testatus utitur, etiam veniat mater: ideòque, quòd filii impuberes Monasterio offerri à parentibus posse, dicantur, *can. Quicumque 20. q. 1. illos huic offerri etiam à matre posse, cum Innocentio tradant Panormit. in c. Si quis 2. de Regular. n. 6. in fine, Suarez Tom. 3. de Relig. Lib. 5. cap. 2. & Gonzalez in c. Si quis cit. n. 3.***

41. Dissentiunt autem de casu, quo sponsalia à parentibus contrahuntur nomine liberorum absentium & ignorantium: quos, etiam si ab illis suo nomine initi contractus certiores redditi non contradicant, sponsalitià obligatione non teneri, cum Joan. Andr. in *c. Unic. cit. n. 2. & Franco ibid. n. 4. existimant Gutierrez cap. 13. n. 11. & Sanchez cit. disp. 23. n. 17. quòd, ut sponsalibus, suò absentium nomine initis à parentibus, liberi teneantur, *c. cit. textu exigatur; ut ea pòst scientes ratificaverint tacite vel expresse: ad quòd cit. DD.**

ultra taciturnitatem alia signa requiri volunt. Sed immeritò; quia, sicut ea pòstea verbis aliisque ejusmodi signis approbandò expresse, sic tacite ratificare censentur, quando de iis, nomine suo à parentibus contractis, coram vel per epistolam aut internuntium moniti non contradicunt. Unde liberorum nomine à parentibus inita sponsalia solà ejusmodi taciturnitate ratificari, cum S. Thoma in *4. disp. 27. q. 2. art. 2. Anchorano in c. Unic. cit. §. fin. cit. n. 3. Soto cit. disp. 27. q. 2. art. 2. & aliis à cit. Sanchez n. 16. congestis censent Coninck disp. 21. dub. 3. n. 38. & Perez disp. 4. f. 6. n. 15.*

Dubium est quartò, an nomine 42. puellæ vg. sponsalia etiam contrahantur à cognatis, præsertim fratribus & tutoribus, si illa præsens & tacens non contradicat. Non quidem, quando cognati, tutores &c. ad id contrahendum speciali mandato fuere instructi; cum enim nomine absentis, per procuratorem contrahi possit ipsum Matrimonium, *c. fin. de Procurat. in 6. etiam à cognato vel tutore, ejusmodi mandatum habente, sponsalia contrahentur nomine puellæ præsentis & tacentis, Perez disp. 4. f. 6. n. 5. Quòd non parùm confirmatur Praxi Indiarum & præsertim Americæ, in quarum pluribus provinciis in Matrimoniali etiam contractu verba consensus significantia, non ipsi contrahentes, sed eorum nomine loci Præfectus profert, teste Sanchez disp. 23. n. 14.*

Sed, quando fratres vel tutores id 43. fecerunt absque mandato: quò etiam casu puellæ taciturnitate sponsalia induci, cum Glosa in *c. Unic. cit. V. Sponsalia & nonnullis antiquioribus allegatis vult Pontius Lib. 2. cap. 14. n. 7. quòd aliqui eruunt ex textu *c. 1. de Matrim. contra interd. Eccl. ubi illa pro sorore præ-**

sente & tacente à fratre, & ex *c. Ex parte 14. de Restit. spoliat.* ubi neptis nomine à patruo contracta perhibentur: Pontius autem id ex ratione potissimum desumit; quòd puellæ bonum procurare ei que bene consulere, sicut ad parentes, sic etiam ad fratres, & præsertim ad tutores, pertineat; atque idcirco illa, si his suo nomine Matrimonium contrahentibus præsens dissentiat; id manifestare teneatur; ne suspicionem præbeat contemptus.

Verum; quia, sicut minùs potens istorum quàm parentum amor, sic etiam magis sollicitum istorum liberis suis, quàm cognatorum, fratrum & tutorum, fororibus vel pupillis providendi studium & cura est, dispositionem *c. Unici cit.* à parentibus ad cognatos quoscunque & tutores porrigi, cum Covarruvia *cit. p. 2. cap. 14. initio n. 4.* & Gutierrez *cap. 13. n. 2.* aliisque meliori jure negat Barbosa *in cit. c. 1. de Matrim. contra interd. n. 3.* Ratio est; quia dicta taciturnitas liberorum non contradicentium contractui parentum, suo nomine matrimonium promittentium, sponsalia inducit ex dispositione seu præsumptione solius Juris Positivi; spectatò enim solò Naturali ac Divinò sponsalitiis & matrimonialis contractus ita personalis est; ut eò etiam à parentibus nomine liberorum, sine istorum speciali mandato, initò liberi non obligarentur, ut bene observat Palao *disp. 1. cit. p. 4. n. 17.* Cum ergo dispositio legis Positivæ *c. Unici cit.* solum parentum meminerit, cognatos ac tutores non comprehendere meritò censetur, præsertim ad inducendam obligationem, statum hominis respicientem. Unde in contrarium allata ratio planè evanescit.

Neque vim aliquam habet *c. 1. cit.* textus; quia eò soror præsens non tacuit: sed, ut textus habet, consensit,

& quidem expressè, sive corde & ore, secundùm Glossam *ibi V. Præsentis*, & Pontium *n. 7. cit.* Minùs urget *c. Ex parte cit.* quia istò sponsalia à patruo, vel actu non contracta, vel nulla fuisse, colligitur ex textu, & cum Glossa *ibi V. Copulata*, iterum advertit Doctor *cit.*

Sextò demum, ad promissionem futuri Matrimonii, ut obliget, necessarium est, ut à promissario, sive eo, cui fit, sit acceptata, *arg. l. 1. ff. de Pactis & l. Consensu 2. ff. de O. & A.* secundùm quos textus; ut contractu & simplici etiam pacto obligatio inducatur, exigitur mutuus consensus; ac proinde, ut promissioni acceptatio promissarii accedat. Qua in re, si iste præsens & promissio verè sponsalitia mutuæque sit, facile convenit inter DD.

Dubium tamen est primò, an, ut promissio etiam gratuita obligationem inducat, acceptatio necessaria sit, quando promissarius est absens. Ratio dubitandi est; quia, licet eò etiam casu exigatur de Jure Civili, *l. Absenti 10. ff. de Donat. &c.* aliud tamen de Jure Canonico obtinere, desumitur ex *c. Veniens 5. Qui Clerici & voverunt.* ubi matrimonii promissio absenti facta pro valida habetur sine ulla mentione acceptationis.

Verùm, quia *in cit. c.* contractu nomine absentis procuratorem intervenisse, cum Glossa *ibi V. Promissio* notant Hostiensis *pr.* & Joan. Andr. *n. 8.* rectè etiam in proposito casu obligationem ante acceptationem induci, negant; ideòque promissionem adhuc revocabilem esse, concedunt Sanchez *Lib. 1. disp. 6. n. 24.* Pontius *l. cit. cap. & n. 4.* & Barbosa *in c. cit. n. 3.* quòd in contractu sponsalitiis & matrimonialibus, ubi sacri Canonibus à legibus Civilibus non divertunt, aut nihil decernunt, secundùm istas sit pronuntiandum, *arg. c. 1. de Novi operant. l. c.*

nunt. secundum Panormit. in c. cit. n. 2. Alexand. de Nevo in c. Ubi non 2. de Despons. impub. n. 3. & Molinam de I. & I. Tract. 2. disp. 263. n. 11. Cum ergo hac in re sacri Canonis Juri Civili nusquam adferentur, imò non obscure consentiant, cum pacta, quæ mutuo duorum consensu constant l. 1. §. 2. ff. de Pactis adimplenda, dicunt c. 1. §. c. Qualiter 3. de Pactis, promissio matrimonii ante acceptationem non obligabit & revocabilis erit.

46. Dubium secundò est, an, ut promissio futuri matrimonii sponsalia inducat, sufficiat, eam à promissario acceptari sine repromissione; hujus enim ulla expressio opus non esse, cum Paludano in 4. disp. 27. q. 1. art. 1. n. 4. & Henriquez Lib. 11. cap. 13. n. 2. contendit Pontius cit. Lib. 12. cap. 4. n. 2. eà ductus ratione; quòd ipsa promissio de Matrimonio secum ineundo acceptatio virtualis illius cum promittente ineundi repromissio sit; cum v.g. Titius à puella sibi factam matrimonii promissionem acceptare nequeat, nisi matrimonium cum ea inire ipse velit; ac proinde acceptans ejusmodi promissionem acceptet & approbet matrimonium secum futurum, & hoc ipse quoque velit & virtualiter repromittat. Confirmatur paritate ipsius contractus matrimonialis, quòd juris in corpus suum ad actus conjugales factæ traditionis acceptatio mutuatam juris in suum corpus ad ejusmodi actus traditionem necessariò includit; cum matrimonium nequeat claudicare, & ad actus conjugales obligari unus non possit, quin etiam alter obligetur, ipsaque traditionis acceptatione ab acceptante mutuo facta intelligatur.

Sed verius est, sponsalia non induci ac perfici sola promissionis matrimonii ineundi acceptatione, sed ei accede-

re oportere repromissionem, ut cum Panormit. in c. Nonne 5. de Presumpt. n. 1. & Felino ibid. n. 19. docent Navarr. Manual. cap. 22. n. 28. Sotus in 4. disp. 27. q. 2. Menoch. Lib. 3. Presumpt. 42. n. 2. cit. Guttierrez cap. 5. n. 1. Sanchez disp. 5. n. 12. & Perez disp. 1. f. 10. n. 2. Ratio est; quia acceptatio promissionis aliarum rerum, v.g. vendendi domum aut equum, non necessariò conjuncta est cum repromissione domum vel equum emendi, hòc ipsò; quòd promissio esse queat gratuita, eaque se obligare quis possit ad rem vendendam, qui promissarius obligetur ad eam emendam. Cum ergo promissio matrimonii imitetur promissionem vendendi, & huic ab ipsomet Pontio comparetur, simplex & nuda promissionis matrimonii acceptatio virtute suà non continet repromissionem & non necessariò cum ista est conjuncta; cum promissio, quæ acceptata est, gratuita esse possit, juxta dicta n. 28. Quare; ut promissionis futuri matrimonii acceptatio vera sponsalia inducat, huic accedere necesse est repromissionem; quòd sine ista futuri matrimonii promissio mutua non detur & contractus sponsalitus non sit perfectus.

Ex his planè evanescit ratio partis adversæ; cum enim futuri matrimonii promissio esse queat gratuita, ejus acceptatio cum repromissione necessariò conjuncta non est.

Neque hac in re paritas est cum matrimonio; cum traditio juris in corpus suum in ordine ad actus conjugales acceptari, ex eaque acceptata obligatio ad actus illos dari non possit nisi matrimonialis, naturâ sua exposcens mutuatam & perpetuam obligationem acceptantis; quòd sine hac obligatio tradentis jus in corpus suum fornicaria foret; atque idcirco, sicut venditionis contractus emptio-

nem, sic

nem, sic etiam Matrimonialis contractus mutua traditionem & acceptationem juris in corpus suum ex parte utriusque expectat: contra matrimonii contrahendi promissio merè gratuita fieri ab uno & acceptari ab altero possit sine illius inveniendi repromissione, & ex hac orta mutua verèque sponsalitia obligatione, ut dictum est. n. 28.

47. Circa hæc tenus declarata sponsalitiæ promissionis ejusque acceptationis signa & præsertim verba ex communi DD. sensu notandum est

Primò, ea intelligenda secundum receptum modum loquendi provinciarum, in qua adhibita sunt, *c. Ex literis 7. hæc Rubr. & l. Semper 34. ff. de R. I. Covarruvias Lib. 3. Var. cap. 5. n. 1. & Barbosa in c. Ex literis cit. n. 7.*

Secundò, verba posterius promittentis, si significationem aliàs dubiam habeant, intelligenda secundum verba promittentis prius, si hæc clara sint, *Leodesma de Matrim. q. 45. art. dub. 1.*

48. Tertio, cum verba quidem dubia sunt, sed quid iis proferens intenderit, ex circumstantiis constat, standum intentione: quam & voluntatem potius quam verba consideranda, *can. Humano, 2. q. 5. & ista, non secundum quod sonant, sed secundum proferentis mentem accipienda monemur c. Intelligentia 6. de V. S. Perez Disp. 15. f. 2. n. 7.*

49. Quartò, imò verba & signa qualiacunque sint, per se non obligare: nisi, qui iis sunt usi, revera consenserint in sponsalia; quia, sicut matrimonium non concubitus, sic & sponsalia non verborum sonitus & aliorum signorum figura seu apparentia externa, sed consensus facit. *l. Nuptias 30. ff. de R. I. & propterea quibuscumque verbis & signis usus sit, in Foro etiam externo non tenebitur contrahens, si iudici probare queat, com-*

muniter receptum eorum sensum à se ignoratum, Gobat *Experient. Tract. 10. n. 17.* aut ea aliò, quam contrahendi animò prolata, juxta ea, quæ cum Sanchez & Lessio supra dicta sunt n. 18.

Sunt, qui cum Segura *Direct. jud. 50. Ecclesiast. p. 2. cap. 15. à n. 6.* ad sponsalium valorem, aut cum Holtienfi *in c. fin. de Clandest. despons. V. Contrabenda,* Joan. Andr. *ibid. n. 4.* Alex. de Nevo n. 15. Panormit. n. 6. Sylvestro *V. Matrimonium 6. q. 7. d. 5. & 6.* Armilla *V. Sponsalia, q. 1. n. 2.* & Cajetano *in Summa V. Eòdem* ad eorum saltem honestatem exigant; ut futuri matrimonii promissio non sit clandestina, *arg. l. Oratio 16. de Sponsal. quâ Modestinus ICT. 9. prohibitis nuptiis etiam sponsalia prohibita respondit: cuius eam reddunt rationes; quòd, cum quid prohibetur, tunc omne id prohibitum videatur, per quod pervenitur ad illud, Reg. Cum quid 39. in 6. & quod est prohibitum in termino, etiam prohibitum in via censetur, Menoch. *Adipisc. remed. 4. n. 816. & Malcard. de Probat. concl. 102. n. 1.**

Sed verius, sponsalium tam honestati quam valori clandestinitatem obesse, negant Gutierrez *de Matrim. cap. 4. à n. 1. est.* Sanchez *disp. 13. n. 2.* Rebell. *de Oblig. Jus. Lib. 4. f. 3. n. 56. cit.* Pontius *Lib. 12. cap. 5. n. 6. & Perez disp. 5. f. 2. n. 2.* Ratio est; quia sponsalia clandestina irritata aut prohibita non sunt ex natura rei, neque ex Divini aut humani Juris dispositione: neque locus est argumento ducto à nullitate & inhonestate matrimonii clandestini, cum; quia *l. Oratio cit.* solummodo procedit, quando eadem sponsalium, quæ matrimonii, ratio est, ut *in l. cit.* notat Bruneman. n. 2. quod in proposito casu non fit; cum sponsalia clandestina secum non trahant incommoda, quibus obnoxia, & propter quæ a